

mtarbiat.ir

مبانی تربیت و رشد اسلامی

مستندات جلسه پنجاه و سوم

موضوع:

تربیت و ربوبیت (۲)

پنجم آذرماه ۱۴۰۳

بسم الله الرحمن الرحيم

اللهم صل على محمد و آل محمد و عجل فرجهم

توحید در ربوبیت

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَ رُؤُوسَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَ مَا أُمُّرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ (توبه/۳۱)

علامه طباطبائی رحمة الله عليه:

"وَ مَا أُمُّرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ" این جمله، جمله‌ای است حالیه، و معنایش این است که یهود و نصاری برای خود رب‌هایی اتخاذ کردند، در حالی که مامور نبودند مگر به اینکه خدا را بپرستند.

و این کلام، دلالت بر چند مطلب دارد، اول اینکه همانطوری که عبادت هر چیز مساوی با اعتقاد به ربوبیت او است، همچنین اطاعت بدون قید و شرط هر چیز نیز مساوی با رب دانستن آن چیز است، پس طاعت هم وقتی به طور استقلال باشد خود، عبادت و پرستش است و لازمه این معنا این است که شخص مطاع را بدون قید و شرط و بنحو استقلال اله بدانیم، زیرا اله آن کسی است که سزاوار عبادت باشد، و جمله مورد بحث بر همه اینها دلالت دارد، زیرا با اینکه ظاهر کلام اقتضاء داشت که بفرماید: "وَ مَا أُمُّرُوا إِلَّا لِيَتَّخِذُوا رَبًّا وَاحِدًا" بجای "رب" کلمه "اله" را بکار برد، تا بفهماند اتخاذ رب بوسیله اطاعت بدون قید و شرط، خود عبادت است، و رب را معبود گرفتن همان اله گرفتن است، چون اله به معنای معبود است- دقت فرمائید.

دوم اینکه هر جا در کلام مجید به عبادت خدای واحد دعوت

کرده و مثلاً فرموده: " لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ " (انبیاء/۲۵) و یا فرموده: " فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ " (شعراء/۲۱۳) و امثال آن، همان طوری که مرادش عبادت نکردن غیر خدا به معنای متعارف در عبادت خداست، همچنین مقصودش نهی از اطاعت غیر او نیز هست، زیرا در آیه مورد بحث می بینیم وقتی می خواهد یهود و نصاری را در اطاعت بدون قید و شرط احبار و رهبان خود مؤاخذه نماید، می فرماید: " و حال آنکه مامور نبودند مگر به عبادت معبودی واحد، که جز او معبودی نیست ."

و بر همین معنا دلالت می کند آیه شریفه " أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ ... " (یس/۶۱) زیرا مقصود از عبادت شیطان اطاعت او است، و این بحث، بظاهر يك بحث است لیکن هزار بحث از آن منشعب می شود. (ترجمه تفسیر المیزان، ج ۹، ص ۳۲۷)

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ (آل عمران/۶۴)

شیخ طبرسی رحمه الله عليه :

و روي عن أبي عبد الله عليه السلام أنه قال: «ما عبدوهم من دون الله و لكن حرموا لهم حلالا و أحلوا لهم حراما فكان ذلك اتخاذهم أربابا من دون الله» و قد روى أيضا أنه لما نزلت هذه الآية قال عدي بن حاتم: «ما كنا نعبدهم يا رسول الله!» فقال ﷺ: «أما كانوا يحلون لكم و يحرمون فتأخذون بقولهم فقال نعم فقال النبي ص هو ذاك» (مجمع البيان في تفسير القرآن، ج ۲، ص ۷۶۷)

يا صاحِبِي السَّجْنِ أَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ * مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَ آبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ، ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَ

لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ (سورة يوسف/ ٣٩-٤٠)
وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ
سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ. (اعراف/ ١٨٠)

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: نَحْنُ وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى الَّتِي لَا يَقْبَلُ اللَّهُ
مِنَ الْعِبَادِ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَتِنَا (الكافي، ج ١، ص ١٤٤)
فَالْمَدَبَرَاتِ أَمْرًا (نازعات/ ٥)

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ (نساء/ ٨٠)
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ
فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَ الرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَ أَحْسَنُ تَأْوِيلًا. (نساء/ ٥٩)

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام: مَنْ أَضْغَى إِلَى نَاطِقٍ فَقَدْ عَبَدَهُ فَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ
يُؤَدِّي عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَدْ عَبَدَ اللَّهَ وَ إِنْ كَانَ النَّاطِقُ يُؤَدِّي عَنِ
الشَّيْطَانِ فَقَدْ عَبَدَ الشَّيْطَانَ (الكافي، ج ٦، ص ٤٣٤)

مدرسه تربيت و رشد اسلامي

mtarbiat.ir